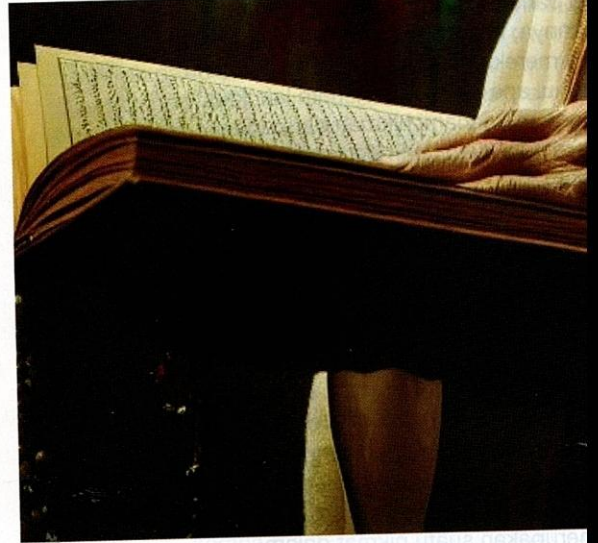

Imam Ahmad bin Hanbal

Imam Ahmad bin Hanbal merupakan tokoh yang memberikan sumbangan yang besar dalam ilmu fiqh dan hadis, dan telah menghafal lebih daripada 700 000 hadis. Beliau merupakan imam keempat antara empat imam mazhab utama Islam. Imam Ahmad dilahirkan di Baghdad pada bulan Rabiulawal tahun 164 Hijrah. Beliau terkenal dengan gelaran Abu Abdillah al-Syaibani. Ayahnya bernama Muhammad dan ibunya bernama Shafiyah binti Maimunah binti Abdul al-Syaibani. Dengan kata lain, beliau merupakan keturunan Arab daripada suku Bani Syaiban.

Imam Ahmad dikenali kerana memiliki sifat zuhudi, berbudi pekerti mulia, serta mempunyai kecerdasan luar biasa dan daya ingat yang sangat kuat. Selain itu, beliau juga dikenali sebagai orang yang sangat mencintai ilmu. Beliau mempelajari ilmu agama seperti al-Quran, hadis dan bahasa Arab daripada ulama yang berada di Baghdad pada ketika itu. Seorang daripada gurunya ialah Imam Syafii. Ketika Imam Syafii tinggal di Baghdad, Imam Ahmad selalu mengikuti halakahnya.

Imam Ahmad bin Hanbal meninggal dunia pada hari Jumaat, 12 Rabiulawal tahun 241 Hijrah, iaitu pada usia 77 tahun. Beliau dimakamkan di Baghdad, Iraq. Beliau merupakan pengasas mazhab Hanbali, dan fahamannya telah memberikan kesan yang besar terhadap perkembangan mazhab ini. Mazhab Hanbali berkembang di Baghdad, Nejd, Palestin, Syria, Iraq dan Mesir. Hingga kini, pandangan Imam Ahmad masih dihormati dan diikutsertakan dalam dunia ilmu fiqh dan hadis. Hujah dan pandangan beliau terus digunakan secara aktif pada masa ini.

Pendidikan

Meskipun dibesarkan dalam kemiskinan dan kehilangan ayah sejak kecil, Imam Ahmad tidak pernah membiarkan hal tersebut menghalang semangatnya untuk menuntut ilmu. Beliau tinggal di Baghdad, iaitu pusat pengembangan dan kepesatan ilmu pengetahuan pada zamannya. Di sana beliau mula mendalami ilmu agama seperti al-Quran, hadis dan bahasa Arab daripada para ulama.

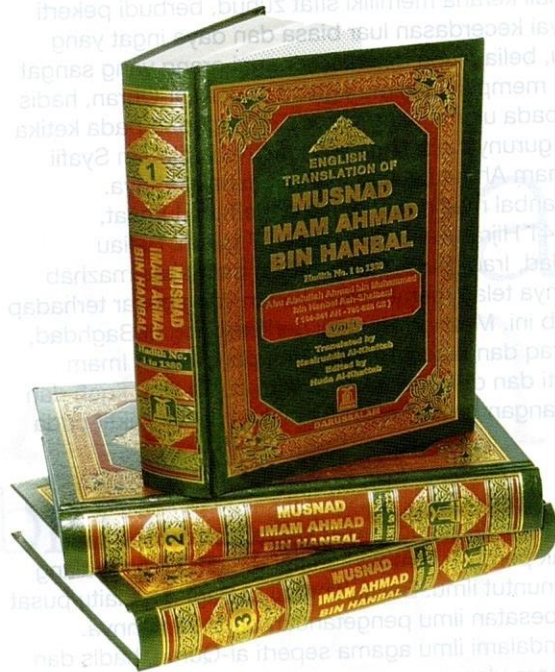
Imam Ahmad juga melakukan pekerjaan seperti menjahit dan menjual baju, menulis, mengutip gandum dan mengangkut barang untuk

Karya Imam Ahmad bin Hanbal bukan hanya memberikan panduan praktikal dalam hal beragama, tetapi juga menyumbang kepada pemahaman yang lebih mendalam terhadap teks suci dan hukum Islam.

memenuhi keperluan hidupnya. Pada usia 16 tahun, semasa pemerintahan Khalifah Harun al-Rasyid, beliau mulai berguru dengan Hasyim bin Basyr bin Khazin al-Wasiti untuk mempelajari ilmu hadis dengan lebih mendalam. Semangatnya yang kuat dalam usaha mengumpulkan hadis mendorongnya untuk melakukan perjalanan ke Basrah, Yaman, Makkah, Kufah dan Hijaz yang merupakan pusat ilmu pengetahuan Islam pada masa itu.

Kesungguhan beliau mempelajari ilmu hadis menghasilkan kajian yang berkualiti dan sangat berpengaruh terhadap pemikiran fiqahnya. Imam Ahmad sangat menekankan penggunaan hadis sebagai sumber rujukan utama dalam penyusunan pandangan fiqahnya. Satu daripada karya beliau yang terkenal ialah *al-Musnad* yang mengumpulkan sekitar

40 000 hadis. Imam Ahmad menyusun semua hadis yang diperolehnya tanpa menyaring atau menilai status hadis tersebut. *Musnad* Imam Ahmad menjadi kitab terkemuka yang disusun pada abad ketiga Hijrah. Kitab ini melengkapkan koleksi hadis sebelumnya dan memberikan sumbangan penting terhadap ilmu agama pada masa itu.

Musnad Imam Ahmad merupakan kitab hadis yang masyhur dalam ilmu periwayatan hadis.

Kaedah Periwayatan dan Penilaian Kualiti Hadis dalam *Musnad* Imam Ahmad

Kaedah pertama yang digunakan oleh Imam Ahmad ketika meriwayatkan sesuatu hadis adalah dengan mengutamakan hadis daripada perawi yang dipercayai dan kuat ingatannya, tetapi beliau tetap menerima hadis daripada perawi yang alim tetapi kurang kuat ingatannya jika tiada hadis lain tentang perkara tersebut.

Kaedah yang kedua ialah beliau hanya menerima hadis sahih yang mempunyai sanad berterusan dan menolak hadis mursal yang sanadnya terputus pada peringkat tabiin atau peringkat selepas itu. Beliau menganggap bahawa hadis daif tidak boleh diamalkan kecuali jika tiada hadis lain yang sahih. Menurutnya, mengamalkan hadis daif lebih baik daripada mengamalkan pendapat individu. Walau bagaimanapun, hadis daif yang dimaksudkan oleh Imam Ahmad ialah hadis yang masih berada dalam kategori yang boleh diterima dan tidak terlalu lemah, serta tidak berkaitan dengan isu yang melibatkan akidah atau hukum-hakam utama.

Kaedah yang ketiga ialah mengesahkan sesebuah hadis dengan membandingkannya dengan hadis yang telah diakui sahih. Jika terdapat percanggahan, tersebut akan ditolak. Penentuan yang digunakan oleh Imam Ahmad ketika menyampaikan hadis menunjukkan bahawa pada dasarnya, beliau bersedia upaya agar hadis yang diriwayatkannya ialah hadis sahih. Namun begitu, penerimaannya terhadap hadis daif tidak dapat dielakkan sekiranya tidak lagi terdapat hadis sahih yang boleh dijadikan dalil kerana beliau lebih mengutamakan hadis daripada pendapat akal. Sikap ini mungkin didorong oleh kedekatan dan kecintaan beliau terhadap Nabi serta kewasapadaannya menerima kebenaran berdasarkan *ra'yu* atau akal.

Perlu diketahui bahawa pembahagian hadis kepada tiga kategori, iaitu sahih, hasan dan daif belum berlaku pada zaman Imam Ahmad. Menurut Ibn Taimiyah, pembahagian ini hanya berlaku pada zaman Imam al-Tirmidzi. Pada zaman Imam Ahmad, hanya dua pembahagian kualiti hadis, iaitu hadis sahih dan hadis daif. Hadis daif pula terbahagi kepada dua peringkat, iaitu hadis daif yang pengamalannya dilarang setaraf dengan hadis hasan sekarang dan hadis daif yang wajib ditinggalkan. Oleh itu, hadis yang diterima oleh Imam Ahmad pada zaman beliau dikategorikan sebagai hadis hasan yang dipotong oleh al-Tirmidzi, yang sememangnya boleh dijadikan dalil di luar masalah akidah.

Karya Imam Ahmad bin Hanbal

Imam Ahmad bin Hanbal, seorang ulama yang sangat dihormati dalam dunia Islam, meninggalkan banyak karya penting yang memberikan sumbangan besar terhadap ilmu agama. Berikut merupakan beberapa karya beliau yang terkenal:

1 *Al-Musnad*

Karya ini merupakan satu daripada kitab hadis yang sangat masyhur dan penting dalam dunia Islam. *Musnad* Imam Ahmad mengandungi ribuan hadis yang diriwayatkan oleh beliau, menjadi sumber yang berharga untuk mempelajari ajaran Nabi Muhammad SAW.

2 *Kitab Tafsir al-Quran*

Dalam karya ini, Imam Ahmad memberikan penerangan dan pentafsiran terhadap ayat-ayat Al-Quran.

al-Quran yang dapat membantu umat Islam memahami makna dan konteks wahyu Ilahi.

3 **Kitab al-Nasikh wa al-Mansukh**

Karya ini membahaskan tentang ayat al-Quran yang menggantikan ayat lainnya, yang dikenali sebagai *nasikh* dan *mansukh*, serta memberikan panduan tentang penggunaannya dalam hukum Islam.

4 **Kitab al-Muqaddam wa al-Mu'akhkhar fi al-Quran**

Karya ini berbicara tentang susunan surah dalam al-Quran, menjelaskan tentang surah yang diwahyukan terlebih dahulu dan surah yang diwahyukan kemudian, yang memberikan konteks kronologi dalam usaha memahami al-Quran.

5 **Kitab Jawabat al-Quran**

Karya ini membahaskan tentang jawapan terhadap pertanyaan yang berkaitan dengan al-Quran dan isu yang muncul daripadanya, serta memberikan penjelasan yang mendalam dan penyelesaian terhadap permasalahan yang dihadapi oleh umat Islam.

6 **Kitab al-Tarikh**

Merupakan karya sejarah yang mencatatkan peristiwa penting dalam sejarah Islam, memberikan perspektif sejarah yang bernilai untuk memahami perkembangan dan peristiwa penting dalam Islam.

7 **Kitab Manasik al-Kabir dan Manasik al-Saghir**

Dua-dua karya ini membahaskan tentang hukum dan tatacara pelaksanaan ibadat haji dan umrah, sama ada yang wajib ataupun sunat, dan memberikan panduan yang komprehensif kepada umat Islam.

8 **Kitab Ta'at al-Rasul**

Karya ini membahaskan tentang sikap dan akhlak yang seharusnya dilakukan oleh orang Muslim terhadap Rasulullah SAW, serta menekankan pentingnya ketaatan dan kecintaan kepada nabi.

9 **Kitab al-'Illah**

Dalam karya ini, Imam Ahmad membahaskan tentang ilmu usul fiqah, iaitu tentang dalil hukum dalam Islam. Hal ini memberikan dasar teori yang penting bagi para pelajar hukum Islam.

10 **Kitab al-Solah**

Karya ini membahaskan tentang fiqah solat, menghuraikan cara dan hukum dalam pelaksanaan ibadat solat, menjadikannya panduan penting bagi umat Islam dalam pelaksanaan solat dengan benar.

Karya Imam Ahmad bin Hanbal bukan hanya memberikan panduan praktikal dalam hal beragama, tetapi juga menyumbang kepada pemahaman yang lebih mendalam terhadap teks suci dan hukum Islam. Setiap karya ini mencerminkan kesungguhan dan dedikasi Imam Ahmad dalam usaha mencari dan menyebarkan ilmu.

Tambahan pula, Ahmad bin Hanbal merupakan seorang ulama hadis terkenal yang kredibilitinya diakui oleh ulama hadis yang lain. Kegigihan beliau dalam pencarian hadis, serta usaha saintifiknya yang berterusan untuk belajar daripada pendahulunya amatlah dihargai. Berkat kepakarannya dalam bidang hadis, beliau diberikan gelaran *amir al-mu'minin fi al-hadis*. Karya Ahmad bin Hanbal yang terkenal dan dianggap paling lengkap dalam bidang hadis ialah kitab *al-Musnad*. Kewujudannya bertujuan untuk memberikan laluan mudah kepada pencinta hadis mendapatkan hidayah. *Al-Musnad* disusun berdasarkan nama perawi hadis dengan melihat ke kanan, asal usul setiap wilayah dan suku, dan bukan mengikut abjad.

Dalam karyanya, Ahmad bin Hanbal menjauhi sejarah *mauquf* dan *mursal*. Namun begitu, ulama berbeza pendapat tentang kandungan hadis dalam *al-Musnad* kerana terdapat beberapa penambahan oleh anaknya sendiri, iaitu Abdullah. Walaupun terdapat pandangan yang berbeza tentang status hadis dalam *al-Musnad*, kitab ini masih dianggap sebagai satu daripada kitab hadis utama selepas *al-Muwatta'*, *Sahih al-Bukhari* dan *Sahih Muslim*.¹⁰